

Debatt

Berg och dalbanan är inte kul längre! Elpriserna måste stabiliseras (och sänkas)

Det talas ofta om Sveriges konkurrenskraft, elektrifiering och industrisatsningar. Men i vardagen för landets småföretagare har energifrågan fått en mer konkret innebörd: den avgör om man vågar anställa, investera – eller ens hålla öppet som vanligt. En färsk medlemsenkät från Företagarförbundet visar en bild som borde oroa varje beslutsfattare: elen är inte bara dyr, den är svår att förutse – och oförutsägbarhet är gift för företagande.

I undersökningen uppger småföretagare en genomsnittlig total elkostnad (elpris, överföring, energiskatt och moms) på 214 öre/kWh under året. För många låter det som en siffra i mängden – men den får konsekvenser när den landar i bokföringen, och företagen uppskattar att detta är 29 procent högre än föregående år. Det är nivåer som för ett mindre företag kan motsvara en deltidsanställning, en investering i effektivisering – eller marginalen som behövs för att överleva svagare månader.

Osäkerheten är precis lika stor nu som då

Det mest talande i rapporten är ändå osäkerheten. En stor del av enkäten kretsar kring avtal, löptider och prisnivåer – vilket i sig säger något: företagare lägger tid på att försöka skydda sig mot nästa smäll, i stället för att utveckla verksamheten. Små företag har sällan energiexperter, riskavdelningar eller finansiella krockkuddar. De har en ägare som tar besluten och en kassa som måste räcka varje månad.

Missnöjet med politiken är tydligt. Endast 8 procent anser att regeringens har infriat löftena från valet 2022 i energifrågan. Nio av tio tycker att regeringen borde göra mer för att få ner elpriserna. 59 procent anser att ett nytt elprisstöd bör införas om de höga priserna fortsätter under vårvintern. Signalen är glasklar: småföretagen upplever att riskerna med energisystemet har flyttats från systemet till dem själva.

Så vad behöver göras?

För det första: stabilitet måste bli ett lika viktigt mål som "mer el". Vi behöver en energipolitik som minskar prisryckighet och gör det möjligt att planera 12–36 månader framåt. Tvåprismodellen som Företagarförbundet föreslagit är en lösning som enbart skapar vinnare i Sverige.

För det andra: träffsäkra åtgärder för småföretag. Om stöd alls används ska de vara förutsägbara, snabba och utformade så att de inte kräver administrativt överarbete för att sökas.

För det tredje: energieffektivisering som affärsstöd. Många små verksamheter vill investera i smart styrning, isolering, processoptimering eller lokal produktion – men hindras av kapitalbrist och osäkerhet. Ett enkelt, långsiktigt program som sänker trösklarna för dessa investeringar ger dubbel effekt: lägre förbrukning och mindre sårbarhet.

Sveriges småföretag står för jobb, service och livskraft i hela landet. Men de kan inte driva verksamhet på "rörligt pris" som grundprincip. När elen blir både dyr och oförutsägbar blir företagandet ett lotteri – och det är ett lotteri Sverige inte har råd med.

Mats Assarsson, Förbundsordförande, Företagarförbundet (FF)